

TREFFER

1. Introductie

De *Treffers* voor dit seizoen staan allemaal in het teken van het jaarthema: 'kostbaar'. Iets wat waardevol is, is kostbaar. Sommige dingen zijn heel waardevol, terwijl we dat niet inzien. Zo is voor jongeren naar school gaan vaak een noodzakelijk kwaad. Toch willen we in deze *Treffer* inzoomen op het feit dat (reformatorisch) onderwijs belangrijk is. In de Jeugdwerkactie 2018 gaat het ook over de waarde van onderwijs aan kansarm mensen in kansarme gebieden of met een beperking. In deze *Treffer* zetten we de situatie in Nederland naast een van de actiedoelen in Nigeria. In dit land is een school waar doven onderwijs ontvangen. Juist door het bieden van onderwijs kunnen zulke mensen een waardige toekomst tegemoet gaan. Wanneer dit onderwijs ook gegrond is op Gods Woord bieden we deze groepen nog meer toekomst. Een eeuwige toekomst!

1.1 - Jaarthema

Andere onderwerpen binnen het jaarthema:

- Gods Woord
- Rouw en verdriet
- #Geloofwaardig (actietreffer - extra)
- Heilige Doop
- Duurzaamheid
- Grote genade

1.2 - Doelen:

1. Jongeren leren wat de oorzaken van doofheid in Nederland en Nigeria zijn.
2. Jongeren leren welke beperkingen doven in Nederland en Nigeria ervaren en hoe zij/wij hier mee om kunnen gaan.
3. Jongeren leren hoe doven in Nederland en in Nigeria onderwijs krijgen.
4. Jongeren kennen vanuit de Bijbel voorbeelden van doven.
5. Jongeren leren vanuit de Bijbel over geestelijke doofheid.

1.3 - Aansluiting op leefwereld:

Jongeren in Nederland hebben het goed. Ze hebben over het algemeen zicht op een goede toekomst, mede omdat ze dagelijks onderwijs ontvangen. Tieners zien school vaak als een noodzakelijk kwaad. Ze beseffen meestal niet dat het volgen van onderwijs belangrijk is voor de toekomst. Regelmatig hoor je jongeren die zo snel mogelijk het onderwijs willen verlaten, maar op latere leeftijd spijt krijgen dat ze hun schoolloopbaan niet afgemaakt hebben.

Jongeren beseffen vaak niet dat er leeftijdsgenoten zijn die door hun beperking niet naar school kunnen en daardoor geen waardig en zelfstandig bestaan kunnen opbouwen. In Nederland zijn er jongeren met een beperking. Dat kan heel moeilijk zijn. Stel je voor dat er ook nog sprake is van armoede. Dan kan het zo mogelijk nog moeilijker zijn.

2. Inhoud

Een avond kan je op veel verschillende manier indelen. Om een goede lijn in het programma te hebben, wordt een aantal opties uitgewerkt. Ook wordt er nog achtergrondinformatie over het thema gegeven (rondom de leerdoelen), die gebruikt kan worden in de inleiding.

2.1 Uitwerking doelen

Om het begrip doofheid enigszins te vullen, worden hieronder eerst een paar begrippen uitgewerkt:

- **Doofheid:** Niet kunnen horen. Mensen die vanaf hun geboorte doof zijn kunnen vaak ook slecht spreken, doordat zij zichzelf en anderen niet horen en daardoor de spraak niet ontwikkelen.
 - *Prelinguale doofheid:* doof geboren of voor 3e levensjaar doof geworden.
 - *Postlinguale doofheid:* doof geworden na 3e levensjaar.
- **Gebarentaal:** Praten door middel van gebaren en gezichtsuitdrukking.
 - *NGT (Nederlandse Gebaren Taal):* taal voor mensen die doof geboren zijn. Maakt geen gebruik van gehoor of stem. Alles is in gebarentaal zichtbaar.
 - *NmG (Nederlands met Gebaren):* taal voor mensen die niet doof geboren zijn. Er worden zinnen gemaakt met de mond (liplezen) en er wordt gebruik gemaakt van gebaren.
 - *Vingeralfabet:* Letters spellen door middel van gebaren.
- **Liplezen:** Begrijpen wat iemand zegt door te kijken naar lipbewegingen.
- **Lichaamstaal:** Door middel van je houding iets tot uitdrukking brengen, bijvoorbeeld je armen over elkaar doen als je niet geïnteresseerd bent.
- **Articuleren:** Klanken heel precies uitspreken.
- **Cochleair Implantaat (CI):** een apparaat waardoor doven weer iets kunnen horen. Dit wordt ingebracht met een operatie. Het CI neemt de functie van de zintuigcellen in een beschadigd binnenoer over en stimuleert elektrisch de nog goede gehoorzenuw. Niet voor iedereen is dit mogelijk, er moet namelijk wel een goede gehoorzenuw zijn.
- **Elektrisch Akoestische Stimulatie (EAS):** een apparaat waardoor slechthorenden beter kunnen horen. Dit wordt ingebracht met een operatie. EAS is een combinatie van een CI en een hoortoestel. Lage tonen worden versterkt en hoge tonen worden in een elektrisch signaal omgezet en stimuleren de gehoorzenuw.
- **Ringleiding:** in een gebouw wordt een elektriciteitsleiding aangelegd (bijvoorbeeld in het plafond), waardoor het geluid van een microfoon omgezet wordt in elektrische signalen. Een hoortoestel kan die signalen oppakken. In een kerk is vaak ringleiding aanwezig.
- **Solo-apparatuur:** iemand die spreekt gebruikt een zender met microfoon (hangt vaak met een koord om je nek). Dove of slechthorende kan met gehoorapparaat (ontvanger) de spreker goed verstaan. Wordt vaak gebruikt door docenten.

- **Behandeling doofheid/slechthorendheid:**

gehoorverlies in dB	naam	Omschrijving	hulpmiddel
0 tot 30	normaal horend tot licht slechthorend	Een gesprek op grote afstand of zachte gesprekken zullen misschien niet altijd gevolgd kunnen worden.	(meestal) geen
30 tot 60	licht tot matig slechthorend	Een gesprek op meer dan één meter of een zacht gesprek lukt vaak niet. Groepsgesprekken zijn een probleem.	hoortoestel
60 tot 70	zwaar slechthorend	Groepsgesprekken zijn heel moeilijk, gesprekken op luide toon worden wel verstaan.	hoortoestel of EAS
70 tot 80	ernstig slechthorend	Gesprekken op luide toon worden nog wel gehoord, maar niet altijd verstaan.	zwaar hoortoestel of EAS
80 tot 110	doof (zeer ernstig slechthorend of doof met restgehoor)	Alleen omgevingsgeluid op zeer korte afstand wordt nog gehoord, gesprekken zijn niet meer mogelijk.	zwaar hoortoestel of CI
110 tot 120	diepdoof	Enkel lage tonen op zeer korte afstand worden nog waargenomen. Dit kan niet echt 'horen' genoemd worden, het oor neemt alleen nog wat trillingen waar	CI
vanaf 120	vibratiedoof	Ook trillingen worden niet meer waargenomen	CI

1. Jongeren leren wat de oorzaken van doofheid in Nederland en Nigeria zijn.

Door de zondeval zijn ziekten en beperkingen in de wereld gekomen, dus ook doofheid. Je kunt echter niet zeggen dat doofheid direct het gevolg is van een bepaalde zonde. In Johannes 9 lees je de geschiedenis van een blinde. Jezus' discipelen vragen of deze man zelf of zijn ouders gezondigd hebben, waardoor hij blind is geworden. Ze denken dus dat zijn blindheid een straf is op een speciale zonde. De Heere Jezus legt uit dat dit niet zo is. (*Johannes 9:1-7*), maar dat dit gebeurd is tot Gods eer (*Johannes 9:30-38*).

In doofheid mag je dus de wil van de Heere opmerken. In Exodus 4:11 lees je dat de Heere tegen Mozes zegt dat Hij de mond van de mens heeft gemaakt, maar ook de dove. God doet wat Hij wil in Zijn onbegrijpelijke wijsheid.

<u>Oorzaken in Nederland</u>	<u>Oorzaken in Nigeria</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Erfelijkheid • Door ziekten <ul style="list-style-type: none"> ○ Hersenvliesontsteking ○ Oorontsteking ○ Rode Hond tijdens zwangerschap ○ Tumoren ○ Tympanosclerose (afwijking van het trommelvlies) • Medicijnvergiftiging • Veroudering Ouderdomsdoofheid treedt meestal op vanaf het vijftigste levensjaar. Meestal kan men de hoge tonen niet meer horen. Mensen hebben moeite om gesprekken te volgen als er geroezemoes op de achtergrond is. • Langdurig blootstaan aan lawaai Een steeds vaker voorkomend probleem in Nederland onder bijv. jongeren. 	<p>In armere landen, zoals Nigeria komt over het algemeen veel meer doofheid voor. Dit komt onder andere door het gebrek aan goede medische zorg. Hierdoor is er onvoldoende kennis over (het behandelen van) veel voorkomende ziekten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hersenmalaria Een ernstige vorm van malaria. Door malaria ontstaan er verstoppingen in de bloedvaten van de hersenen. Hierdoor ontstaat er hersenschade. Vijftien tot twintig procent van de kinderen sterft hieraan. Degenen die deze malaria overleven blijven vaak doof. • Hersenvliesontsteking • Chronische oorontsteking

Door te harde muziek ontstaat gehoorbeschadiging.

2. Jongeren leren welke beperkingen doven in Nederland en Nigeria ervaren en hoe zij/wij hier mee om kunnen gaan.

<u>Beperkingen in Nederland:</u>	<u>Beperkingen in Nigeria:</u>
<ul style="list-style-type: none">• Handicap<ul style="list-style-type: none">○ De doofheid zelf ervaren als een handicap○ Het verschil met horende mensen (sociale omgeving) als een handicap ervaren• Niet begrijpen wat er gebeurt of gezegd wordt. Dit kan leiden tot onzekerheid, omdat ze niet weten waarom er gelachen wordt. Het kan ook leiden tot wantrouwen.• Hulpmiddelen nodig hebben om iets te begrijpen<ul style="list-style-type: none">○ Hoortoestel, EAS, CI○ Ondertiteling○ Doventolk○ gebarentaal• Slechte taalontwikkeling• Slechte spraak	<ul style="list-style-type: none">• Niet begrijpen wat er gezegd wordt. <i>Dove jongeren raken soms geïrriteerd als ze met horende mensen omgaan. Vaak zeggen ze: 'Als je echt om me geeft, leer je gebarentaal. Ik kan niet leren hoe ik moet horen.'</i>• Slechte taalontwikkeling. <i>Een horend kind begint school met een woordenschat van 5000 tot 8000 woorden en begrijpt hoe een zin gemaakt moet worden. Een gemiddeld doof kind begint school met 30 tot 100 woorden en vindt het moeilijk om te leren lezen en schrijven.</i>• Slechte spraak• Eenzaamheid en uitsluiting <i>Veel horende mensen houden informatie achter naar dove mensen, omdat ze geen gebarentaal kennen. Het is makkelijker voor een horend persoon om tegen een dove te zeggen: 'Het is niet belangrijk', dan gebarentaal te leren. Wat een doof persoon begrijpt, is: 'Jij bent niet belangrijk genoeg om gebarentaal te leren.'</i>• Weinig mogelijkheden voor scholing <i>In ontwikkelingslanden gaat slechts 1 op de 5 (20%) dove kinderen naar school.</i>• Armoede door gebrek aan onderwijs en weinig kans op een baan• Minder kans op een 'normaal' leven door discriminatie en stigma.<ul style="list-style-type: none">○ <i>In veel culturen beschouwen ouders een doof kind als een vloek. Daarom durven ze ook niet van hun kind te houden.</i>○ <i>Het is moeilijker om een levenspartner te vinden.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Ouders, leraren en kerkelijk leiders kunnen niet goed communiceren met hun dove kinderen. Hierdoor kunnen ze ook niet voldoende leren over waarden en normen. Het dove kind moet daarom zelf maar ontdekken wat goed of slecht is.</i>
--	---

Tips voor omgang met doven:

- Zorg dat een dove je kan zien als je tegen hem/haar praat.
- Zorg dat een dove weet dat je tegen hem/haar praat.
Het is goed om even een dove aan te tikken, zodat hij zijn aandacht op jou kan richten. Als je zomaar begint te praten, mist de dove de eerste woorden. Aantikken past niet binnen de Nederlandse cultuur, maar het helpt veel. Een dove vertelt: “Ik heb vaak gezegd: Raak mij even aan. Ik ben het gewend en vind het alleen maar prettig.”
- Articuleer duidelijk. Schreeuw echter niet. Zorg dat een dove je mond kan zien. Een concrete tip: zorg dat er licht valt op je mond. Het licht moet niet achter je zijn. De dove kijkt dan tegen het lamplicht in en jouw mond is in de schaduw.
- Leg iets niet alleen in woorden uit, maar doe ze ook voor of schrijf het op.
- Pauzes of vrije momenten zijn lastig voor doven. Ze voelen zich vaak alleen. Ga met hem/haar om zoals met elk mens. Soms vinden ze het fijn om in een groep te zijn, tegelijk is dit juist moeilijk omdat ze gesprekken vaak niet kunnen volgen.
- Leer eenvoudige gebaren. Dit kan makkelijk via bijvoorbeeld YouTube, zoekterm: 'gebaar van de dag'.
- Pest of spot niet met een dove vanwege zijn/haar beperking. In Leviticus verbiedt de Heere dit uitdrukkelijk als het gaat over de omgang met de naaste. (*Leviticus 19:14*)

3. Jongeren leren hoe doven in Nederland en in Nigeria onderwijs krijgen.

<u>Nederland</u>	<u>Nigeria</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Dovenschool (Cluster 2-school):</i> klassen hebben 5-12 leerlingen. Er wordt tweetalig onderwijs gegeven: alles wordt in het Nederlands en in NGT gegeven. Er zijn extra vakken zoals NGT en logopedie. • <i>School voor slechthorenden:</i> klassen zijn kleiner dan op een gewone school. Docenten gebruiken vaak hulpmiddelen, zoals solo-apparatuur en NmG. Er zijn extra lessen zoals NmG en logopedie. • In Nederland zijn ook christelijke dovenscholen, bijvoorbeeld Effatha (Zoetermeer). Vaak moeten kinderen 	<p>In Nigeria zijn veel meer dove kinderen dan in Nederland. Dat komt doordat de mensen geen geld hebben om naar de dokter te gaan als ze ziek zijn en doof worden door ziekten als malaria, hoge koorts of een behandeling met verkeerde medicijnen.</p> <p>Omdat de meeste gezinnen arm zijn en veel kinderen hebben, kan niet elk kind naar school. Daar is niet genoeg geld voor en er moeten ook kinderen thuis blijven om de klusjes te doen of om op het land te werken. Dus een doof kind mag maar zelden van zijn ouders naar school. CBR Effata zoekt in Nigeria gezinnen met dove kinderen op en zorgt ervoor dat ze</p>

<p>die deze school bezoeken doordeweeks op een internaat wonen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sommige doven gaan naar een reguliere school. Dat kan zijn omdat een dovenschool te ver weg is of omdat het kind een hoger niveau onderwijs aankan dan het speciaal onderwijs te bieden heeft. <p>In de klas is er dan goede begeleiding en er kunnen hulpmiddelen worden ingezet. Er wordt (bij slechthorende kinderen) gebruikt gemaakt van solo-apparatuur. Dove leerlingen maken meestal gebruik van een tolk en/of gebarentaal.</p>	<p>naar de speciale school kunnen waar les wordt gegeven in gebarentaal. In het dorp waar de school staat, wordt een gast-gezin gezocht zodat het kind samen met andere dove kinderen toch een soort vader en moeder heeft die voor hem zorgt.</p> <p>Als het kind klaar is op de lagere school, mag het door studeren op de middelbare school of wordt de jongere geholpen bij het leren van een vak. Heel veel jongeren verdienen zo hun geld als kleermaker, fietsenmaker, timmerman of kapster.</p> <p>Op de school wordt les gegeven in gebarentaal. De leraar spreekt duidelijk zodat de kinderen kunnen liplezen. Terwijl hij praat, maakt hij tegelijkertijd de gebaren die bij de woorden passen. De kinderen leren deze taal snel.</p> <p>Op de middelbare school zijn zowel dove als horende leerlingen. Daar zijn dus twee leraren voor elk vak, één die spreekt en één die het gesprokene vertaalt in gebarentaal. Op die manier begrijpen zowel de dove leerling als de horende leerling wat er wordt verteld. De horende leerling leert als vanzelf de gebarentaal waardoor de dove leerling veel vrienden krijgt die zijn gebarentaal kennen. Dit noemen we inclusief onderwijs.</p>
--	--

Waarom is christelijk onderwijs aan doven in Nigeria belangrijk?

Wereldwijd heeft slechts 2% van alle mensen die doof zijn het Evangelie gehoord (98 procent dus niet). Slechts 1 % bezoekt regelmatig een kerkdienst.

Romeinen 10: 13 en 14:

“Want een iegelijk, die den Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden.

Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welken zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij in Hem geloven, van Welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen, zonder die hun predikt?”

Hoe zullen de doven het Evangelie horen als ze geen gebarentaal kennen? Alleen als ze kunnen lezen, kunnen ze de Bijbel onderzoeken. Alleen als ze gebarentaal kennen, kunnen ze een dovendienst begrijpen. Het onderwijs aan doven is niet alleen om hen vooruit te helpen in dit leven, maar vooral om de God van de Bijbel te leren kennen. In dit opzicht is het onderwijs aan doven van Levensbelang. Het is één van de meest vergeten groepen als het om evangelisatie gaat.

Kinderen die geboren worden met een beperking tellen vaak niet mee. Ze krijgen minder kansen om naar school te gaan of om mee te draaien in de maatschappij. CBR Effata wil deze kinderen en jongeren bereiken. Ook mensen met een beperking zijn waardevol en hebben recht op een toekomst. CBR Effata wil hen hoop bieden op een toekomst door (Bijbels) onderwijs te geven. CBR Effata zoekt de kinderen op in de dorpen en kijkt op welke manier het kind of de jongere het beste geholpen kan worden. Meestal is het het

beste om naar een speciale school te gaan waar les wordt gegeven in gebarentaal. Het kind gaat dan bij een gastgezin wonen. Op de middelbare school wordt meestal een kamer voor de dove student gehuurd in het dorp. Omdat het belangrijk is dat er goed (Bijbels) onderwijs gegeven wordt, is toerusting voor leraren, tolken en dovenpastors erg belangrijk.

4. Jongeren kennen vanuit de Bijbel voorbeelden van doven.

- Tijdens Jezus' omwandeling op aarde heeft Hij veel mensen genezen, onder andere doven. De Heere Jezus Zelf noemt dit als bewijs dat Hij de Messias is, als Johannes de Doper hiernaar vraagt: *'..de doven horen..'* (Mattheüs 11:5 en Lukas 7:22)
- Er wordt een man naar de Heere Jezus gebracht die niet kan horen en slecht spreekt. Jezus geneest hem door te spreken: *'Effatha!'* Dit betekent: Word geopend! (Markus 7:32-37)
- De maanzieke jongen, die door de Heere Jezus wordt genezen, is onder andere doof. Door Jezus' machtswoord hoort hij weer en wordt gezond. (Markus 9:25)

5. Jongeren leren vanuit de Bijbel over geestelijke doofheid.

In de Bijbel wordt heel vaak beeldspraak over doof zijn gebruikt. Zoals je geboren bent, hoor je wel met je oren wat er in de Bijbel staat, maar komt het niet in je hart. In de kerk wordt dit vaak uitgelegd als 'geestelijk doof zijn'. Door het werk van de Heilige Geest gaat je hart open voor Gods Woord. Je gaat Zijn stem (geestelijk) horen.

- Deuteronomium 29:4: *Geestelijke doofheid is een gevolg van de zonde. Je begrijpt niet meer wat Hij in Zijn Woord tegen jou zegt. Je bent er doof voor geworden. Op verschillende plaatsen in de Bijbel wordt dit herhaald. (Jesaja 6:9; Markus 4:12; Lukas 8:10; Johannes 12:40; Handelingen 28:24-27; Romeinen 11:8). In de gelijkenis van de zaaier wordt dit door Jezus beeldend uitgelegd. (Mattheüs 13:3-23)*
- Jesaja 29:18: *De profeet Jesaja voorzegt dat op Gods tijd de heidenen, die nu vijanden zijn van het volk Israël, bekeerd zullen worden tot God. Eerst kwam het Woord niet in hun hart. Ze waren er geestelijk doof voor. Maar door het werk van de Heilige Geest worden hun oren geopend en gaan ze het Woord begrijpen.*
- Jesaja 35:5: *Jesaja voorzegt dat door de komst van Christus de wonderen van bekering zullen plaatsvinden. Dit wordt vergeleken met doof zijn en weer horend worden. Christus' offer maakt dat God weer genadig kan zijn voor zondaren.*
- Jesaja 42:18-19: *God heeft Zijn Woord en wil in het bijzonder aan Zijn volk Israël bekend gemaakt, maar ze houden zich als doof en willen het niet horen. Door de profetie van Jesaja roept de Heere Zijn eigen volk Israël op om te horen. Jij bent door je plaats in de kerk en op JV ook bevoordeeld. Hoor jij Gods stem?*
- Jesaja 43:8-12: *Door genade zal God mensen die uit zichzelf niet naar Hem zoeken - geestelijk blind en doof zijn - tot Zijn kinderen roepen.*
- Micha 7:16: *Micha profeteert dat door het genadewerk van de Heere Jezus veel mensen bekeerd zullen worden, ondanks dat de Kerk soms klein is/lijkt. De vijanden van de kerk zullen figuurlijk doof worden als ze horen van de wonderen die God aan Zijn Kerk doen zal. Het is te veel, te ongelooflijk voor hen om te horen.*
- Mattheüs 11:15: *De Heere Jezus legt aan Zijn hoorders uit wie Johannes de Doper was en wat zijn ambt was. Afsluitend zegt Hij: 'wie oren heeft om te horen, die hore'. Hiermee bedoelt Hij dat je verstand van de Heilige Geest gekregen moet*

hebben om Zijn woorden te begrijpen. Ook de apostel Johannes gebruikt deze uitdrukking vaak in zijn brieven. (Openbaring 2:7, 11, 17, 29; 3:6, 13, 22)

2.2 - Programma-voorstel

De verschillende programmaonderdelen die uitgewerkt zijn in deze *Treffer* zijn te combineren tot een geheel. Het is aan te raden hieruit zelf een keuze te maken, die passend is bij de groepssamenstelling.

De Powerpoint presentatie die bij deze *Treffer* hoort biedt ook een handreiking voor het verloop van het programma.

3. Bijbelstudie

We bieden drie werkvormen aan om Bijbelstudie te doen, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende soorten jongeren.

3.1 Werkvorm 1 (denken) - Markus 7 vers 32 t/m 37

Doel

Het doel van deze opdracht is dat jongeren inzien hoe de Heere omgaat met een doofstomme. Hierdoor leren de jongeren van dit voorbeeld wat zij zelf voor dove mensen kunnen betekenen. Mensen die helemaal stom zijn, kennen de jongeren misschien niet. Maar er zijn wel veel jongeren die bijvoorbeeld stotteren. Hoe gaan we daarmee om? Ook leren de jongeren iets van de almacht van God, dat Hij door een woord te spreken een doofstomme weer gezond kan maken.

Benodigdheden

Voor deze opdracht heb je voor elke groep het volgende nodig:

- Bijbel met uitleg of met kanttekeningen
- Pen en papier

Uitleg opdracht

- *stap 1* - Aan de hand van een aantal vragen bestuderen de jongeren het Bijbelgedeelte en andere gedeelten uit de Bijbel die over genezingen (wonderen) van de Heere Jezus spreken. Het is voor deze opdracht handig om (indien mogelijk) de groep in kleinere groepjes op te delen.
- *stap 2* - Stel een aantal vragen bij de tekst:
 - In vers 32 vragen de mensen die de doofstomme bij de Heere brengen of Hij de hand op hem wil leggen. Waarom doet de Heere dat op een andere manier denken jullie?
 - In vers 33 wordt beschreven wat de Heere doet om de man te genezen. Wij vinden deze manier misschien wel een beetje vreemd. In de Bijbel wordt vaker gesproken over een wonder van de Heere Jezus waarbij Hij iets doet wat wij vreemd vinden. Zoek deze gedeelten op.
 - Waarom doet de Heere het juist op deze manier?
 - Vervolgens wordt in vers 34 het machtswoord 'Effatha' uitgesproken. Daarop wordt de man gezond. Zoek meer wonderen op in de Bijbel (Oude en Nieuwe Testament) waar een machtswoord gebruikt wordt.
- *stap 3* - Denk met elkaar na over de volgende vragen.

- Gebeuren er in onze tijd nog zulke wonderen?
- Wie wil jij naar de Heere Jezus brengen? Waarom?
- Ook wij zijn doof en stom. Wat wordt daarmee bedoeld? Hoe merk je dat?
- *stap 4* - Bespreek tenslotte de uitkomsten van de groepsbesprekingen plenair. Eventueel kan je de opdracht aan de groepjes geven om het belangrijkste uit het gesprek (stap 2 en 3) in maximaal 140 tekens op te schrijven.

3.2 Werkvorm 2 (denken/doen)

Doel

Het doel van deze Bijbelstudie is dat jongeren inzien dat ze van nature 'geestelijk doof' zijn. In verschillende plaatsen in de Bijbel wordt hierover geschreven. Door steeds de gelijkenis te trekken naar het gedeelte uit Markus 7 leren de jongeren wat daarom hun roeping en opdracht is.

Benodigdheden

Voor deze opdracht heb je voor elke groep het volgende nodig:

- Bijbel met uitleg of Bijbel met kanttekeningen
- Lijstje met Bijbelgedeelten
- Bijlage 1
- Pen en papier

Uitleg opdracht

- *stap 1* - De jongeren worden opgedeeld in groepjes en krijgen een lijstje met de volgende Bijbelverzen:
 - Deuteronomium 29:4
 - Jesaja 6:9
 - Markus 4:12
 - Lukas 8:10
 - Johannes 12:40
 - Handelingen 28:24-27
 - Romeinen 11:8

Ze gaan deze verzen opzoeken en maken een woordweb hoe er in deze teksten gesproken wordt over geestelijke doofheid.

- *stap 2* - De jongeren kiezen de tekst uit die hen het meeste aanspreekt. Laat de jongeren deze tekst in eigen woorden vertalen. Bespreek ook met de jongeren welk middel er is tegen geestelijke doofheid. Wat kan de Heere doen om 'geestelijk doven' weer te laten horen? Zo wordt heel het gedeelte vers voor vers vertaald. Er kan ook voor worden gekozen om iedere jongere een vers te laten 'vertalen' en het daarna aan de groep uit te laten leggen.
- *stap 3* - In de laatste stap worden deze vertalingen plenair besproken. Zijn er overeenkomsten of verschillen? Wat hebben wij allemaal van de Heere Jezus nodig?

3.3 Werkvorm 3 (doen) - Markus 7 vers 32 t/m 37

Doel

Het doel van deze opdracht is enerzijds dat de jongeren leren hoe moeilijke het is om zonder woorden te communiceren en anderzijds wat voor mogelijkheden er zijn. Ook leren de jongeren om het Bijbelgedeelte eenvoudig weer te geven.

Benodigdheden

Voor deze opdracht heb je voor elke groep het volgende nodig:

- 1 A3-vel
- A5-vellen
- Pennen/potloden
- Briefjes met daarop een vers uit het Bijbelgedeelte Markus 7: 32 t/m 37 (bijlage 2)

Uitleg opdracht

- *stap 1* - De groep wordt opgedeeld in zes groepjes. Ieder groepje krijgt op een briefje een vers uit het Bijbelgedeelte toegewezen (bijlage 2). Dus een vers 32, de tweede over 33, enz. De jongeren mogen niet van elkaar weten welk vers ze hebben.
Optie: Bij een grotere groep kan je er ook voor kiezen om groepjes van 6 jongeren te maken. Elke jongeren krijgt dan zijn eigen vers.
- *stap 2* - Elk groepje gaat zijn eigen vers tekenen. Probeer zo volledig mogelijk uit te beelden wat er in het vers beschreven wordt.
LET OP: In het Bijbelgedeelte komt de Heere Jezus voor. Als jongeren de Heere Jezus moeten tekenen, laat hen dan alleen een hand tekenen die het oor en de tong aanraakt.
- *stap 3* - De jongeren gaan met elkaar de tekeningen in de goede volgorde leggen. Het is het leukst als de maker van de tekening niet gelijk zegt welk vers hij of zij had. Vervolgens worden de tekeningen in volgorde op het A3-vel geplakt. Nu heb je een soort strip gekregen van het Bijbelgedeelte.
- *stap 4* - Als laatste worden de verschillende verhalen naast elkaar gezet en met elkaar vergeleken. Wat hebben de jongeren van deze opdracht geleerd?

Optie: Om de opdracht nog beter te laten slagen en een blijvende herinnering aan de Jeugdwerkactie te hebben, kan je er voor kiezen om uiteindelijk een mozaïek of schilderij te maken van (een van) de beeldverhalen.

4. Inleiding

Hoe zet je een goede inleiding op? Soms is het lastig om een goede lijn te vinden. Daarom wordt hier een opzet gegeven voor een inleiding. Uiteraard moet je deze zelf verder uitwerken.

Onderdeel	Duur
<u>Intro</u> Hoe voelt het om doof te zijn? Laat alle jongeren dit ervaren door hun vingers in de oren te laten stoppen en dan iets te vertellen over wat ze meegemaakt hebben. Ze zullen altijd iets horen, maar wel gedempt. Moet je nagaan wat het betekent om echt niks te horen.	00:05
<u>Kern</u> <ul style="list-style-type: none">• Ga met de jongeren na wat doofheid is en hoe het ontstaat.• Maak een vergelijking tussen Nederland en Nigeria• De Bijbel spreekt ook over doofheid. Ga na wat de Bijbel daarover zegt.	00:10
<u>Afsluiting</u>	00:05

Sluit je inleiding af met de vraag: Stel je voor dat jij helemaal doof bent... Daarna kan je het videofragment starten om te laten zien waar de Jeugdwerkactie over gaat.	
--	--

5. Verwerking

Naast de inleiding is het belangrijk om de inhoud ook te verwerken. Hieronder worden een aantal verwerkingsvormen aangeboden. Maak een keuze voor een of meerdere van deze werkvormen.

5.1 Opwarmers

Een opwarmer is een korte werkvorm om het thema vooraf in te leiden en de aandacht van de jongeren te trekken of om hen in de sfeer van het onderwerp te laten komen.

5.1.1 Zingen met gebaren

Zing een lied met gebaren. Bijv. Lees je Bijbel, bid elke dag...

Op de website van Dovenzorg zijn ook video's beschikbaar met psalmen met gebaren: www.dovenzorg.nl

5.1.2 Gebaar van de dag

Leer met elkaar het gebaar van de dag. Op Youtube is het gebaar van de dag te vinden.

De gebaren voor Bijbelse personen en begrippen en Bijbelboeken kun je vinden op 'De Gebarenhof': <http://www.dovenzorg.nl/gebarentaal/de-gebarenhof.html>. Ook de twaalf artikelen in gebarentaal zijn te vinden op deze website.

5.1.3 Praten zonder woorden

Laat iemand proberen om de groep te vertellen wat we bijvoorbeeld op de volgende clubavond/ na de pauze/ op kamp gaan doen, zonder geluiden te gebruiken.

5.2 Verwerkingsvormen

5.2.1 Pictionary Plus

Benodigdheden:

- Benodigdheden:
- Blinddoek
- Stift
- papier
- plakband

Werkwijze

Verdeel de groep in groepjes van ongeveer acht jongeren. Plak het papier op de muur. Neem een van de jongeren mee naar de gang en blinddoek hem/haar. Daarna geef je een opdracht van Pictionary, bijvoorbeeld: Teken een winkelwagentje/ baby/ fiets/ speeltuin. De jongere gaat terug naar de gang en probeert geblinddoekt en zonder te

praten de opdracht uit te voeren. Welk groepje raadt het eerst wat de geblinddoekte jongere probeert te tekenen?

Om het spannender te maken kun je een puntentelling hanteren. Bijvoorbeeld: 10 punten voor een goed antwoord, en -1 punt voor een fout antwoord.

5.2.2 Braille

Benodigdheden:

- het Braille-alfabet
- Papier en pennen

Werkwijze

Kopieer voor elke jongere het Braille-alfabet. Laat ze een zelfgekozen tekst in braille opschrijven. Het leukst is als ze daarna de teksten wisselen, en proberen te lezen wat de ander geschreven heeft.

5.2.3 Voel wat het is!

Benodigdheden:

- grote doek
- veel verschillende voorwerpen, bijvoorbeeld: schaar/ sinaasappel/ kaars/ gemalen koffie in een kopje/ een zuurtje/ een knuffeltje etc

Werkwijze

Stop onzichtbaar voor de groep een voorwerp onder de doek. Roep een jongere naar voren en laat met de handen onder de doek voelen wat het is. Laat hem hardop benoemen wat hij voelt: 'ik voel iets zachts, het is niet zo groot, en er zitten twee uitsteeksel aan...'

5.2.4 Parcours

a. doof - Geef een jongere een geluidsdichte gehoorbescherming (te koop bij de bouwmarkt) en laat deze opzetten. (opdrachten bedenken... jongere met koptelefoon hoort deze niet...) en dan mee laten doen... *Verder uitwerken...*

b. blind - Maak een loopparcours van stoelen en voorwerpen op de grond. Een geblinddoekte jongere moet dit parcours volgen terwijl hij aanwijzingen krijgt van een begeleider (jongere zonder blinddoek). Bespreek achteraf hoe de jongeren dit ervaren hebben. De persoon met de blinddoek om moet goed luisteren naar de stem van de begeleider. Links is links en als je doorloopt gaat het verkeerd.

5.2.5 Ervaringsdeskundige

- Nodig een doof gemeentelid uit en laat deze vertellen over zijn handicap en hoe hij dat ervaart. Ken je geen doven? Neem dan eens contact op met Dovenzorg: www.dovenzorg.nl
- Nodig een doventolk uit en laat deze vertellen hoe het tolken er aan toe gaat: <http://www.dovenzorg.nl/voorlichting-onderwerpen-doven/bevoegde-doven-tolken.html>

5.2.6 Hints

Benodigdheden:

- een zandloper of stopwatch
- een bloknoot en een potlood voor het bijhouden van de score
- Kaartjes of stukjes papier met de te raden uitdrukkingen of titels.

Werkwijze

Verdeel de spelers in twee teams, bij voorkeur van gelijke grootte. Verdeel de stapel kaartjes met uitdrukkingen/titels tussen de twee teams. Selecteer een neutrale spelleider. Bepaal het aantal rondes. Je moet een uitdrukking, spreekwoord, citaat of titel van een boek of lied uitbeelden zonder te spreken, terwijl de andere leden van het team proberen te raden wat de uitdrukking is. De doelstelling is de uitdrukking zo vlug mogelijk te raden. Het is uiteraard verboden te spreken of geluiden te maken tijdens het uitbeelden. Ook pratende mondbewegingen waardoor men zou kunnen liplezen zijn verboden. Het is de bedoeling dat je alleen met gebaren hints geeft.

Moet je iets uitbeelden? Ga dan als volgt te werk:

- Laat eerst zien om wat voor categorie het gaat:
 - De titel van het boek: Open je handen alsof zij een boek zijn
 - De titel van het lied: Alsof je zingt.
 - Citaat of Uitdrukking: Maak aanhalingstekens in de lucht met je vingers.
- Welke dingen kan je nog meer doorgeven?
 - Aantal woorden in de titel: Tik op je arm het aantal met je vingers
 - Welk woord het is: Tik opnieuw het aantal met je vingers op je arm
 - Aantal lettergrepen in het woord: leg het aantal vingers op je arm.
 - Welke lettergreep: Leg het aantal vingers opnieuw op je arm en til de vinger op van de betreffende lettergreep.
 - Lengte van woord: Maak een “klein” of “groot” teken alsof u een vis meet
- Andere hints:
 - “Het volledige concept:” zwaai uw armen door de lucht.
 - “Warm” (d.w.z., heeft iemand een correcte gissing gemaakt): wijs je neus aan met één vinger, terwijl je met de andere vinger naar de persoon wijst.
 - “Klinkt als”: één hand achter een oor.
 - “Langere versie van:” Doe alsof je een stuk elastiek uitrekt.
 - “Kortere versie of:” Doe een “karate slagje” met je hand.
 - “Meervoud”: verbind je pinken met elkaar.
 - “Verleden tijd”: wijs met je duim naar achter je rug.

Voorbeeld:

Je moet het spreekwoord ‘Beter een vogel in de hand dan tien in de lucht’ uitbeelden. Je begint met de aanhalingstekens in de lucht. De groepen weten nu dat het om een uitdrukking of spreekwoord gaat.

Daarna tik je 11 keer op je arm. Ze weten nu dat het om een spreekwoord van elf woorden gaat.

Nu ga je de woorden uitbeelden. Tik bijvoorbeeld drie keer op je arm en doe een vogel na. Tik vijf keer op je arm en laat je hand zien. Wellicht dat ze het nu al weten. Heb je een iets moeilijker citaat, dan zal je ook de andere hints moeten gebruiken.

6. Bidden en danken

Elke verenigingsavond begin je met gebed. Het is goed om in het gebed naast de actuele en persoonlijke zaken ook te bidden voor onderwerpen die te maken hebben met het thema van de avond.

Bidden en danken

- Danken dat wij goed en christelijk onderwijs mogen hebben, waardoor wij ook een goed toekomstperspectief hebben op deze aarde.
- Bidden voor mensen die met een beperking moeten leven.
- Bidden voor de doven die onderwijs ontvangen in Nigeria.
- Bidden om een zegen over het christelijk onderwijs wat gegeven mag worden in Nigeria door CBR Effata.
- Bidden of de Jeugdwerkactie van de Jeugdbond gezegend mag worden.
- Bidden of de Heere onze blinde zielsogen en onze dove oren wil openen, zodat we zien dat we zondaren zijn en geestelijk blind en doof zijn.
- Bidden of de Heere ons oog en ons oor wil openen voor het werk van de Heere Jezus.

7. Zingen

Welke psalmen en welke liederen passen goed bij het thema van de avond?

Psalmen

Psalm 34: 3

Psalm 37: 2

Psalm 38: 13, 14 en 15

Psalm 55: 10

Psalm 58: 3

Psalm 66: 8, 10

Psalm 99: 2

Psalm 103: 2, 3

Psalm 121: 2

Psalm 138: 4

Psalm 141: 1, 2

Psalm 142: 1, 2, 7

Psalm 145:3

Psalm 146: 4, 6

Psalm 147: 2, 6

Liederen uit 'Tot Zijn eer'

- Lied 8: *Als g' in nood gezeten*
- Lied 12: *Beveel gerust uw wegen*
- Lied 24: *Diep, o God, in 't stof gebogen*
- Lied 39: *Groot is Uw trouw, o Heer'*
- Lied 44: *Heer', wees mijn Gids*
- Lied 78: *Ontwaakt, gij die slaapt*
- Lied 110: *'k Wil U, o God, mijn dank betalen*

8. Literatuurverwijzingen

Wil je meer lezen over dit onderwerp? Wil je informatie voor je inleiding? In de onderstaande boeken kan je er meer over lezen.

Markus 7: 32 t/m 37

Voor werkvorm 3.3: knip de onderstaande teksten uit en verdeel ze onder de groepjes.

32 En zij brachten tot Hem een dove, die zwaarlijk sprak, en baden Hem, dat Hij de hand op hem legde.

33 En hem van de schare alleen genomen hebbende, stak Hij Zijn vingers in zijn oren, en gespogen hebbende, raakte Hij zijn tong aan;

34 En opwaarts ziende naar den hemel, zuchtte Hij, en zeide tot hem: Effatha! dat is: wordt geopend!

35 En terstond werden zijn oren geopend, en de band zijner tong werd los, en hij sprak recht.

36 En Hij gebod hunlieden, dat zij het niemand zeggen zouden; maar wat Hij hun ook gebod, zo verkondigden zij het des te meer.

37 En zij ontzetten zich bovenmate zeer, zeggende: Hij heeft alles wel gedaan, en Hij maakt, dat de doven horen, en de stommen spreken.

Helping people with disabilities

Wat is CBR Effata?

Stichting CBR Effata is in 1996 opgericht door Frank van der Maas. Binnen de stichting worden mensen in Nigeria en Guinee-Bissau geholpen die sociale of maatschappelijke problemen hebben als gevolg van een beperking. Dit bijstaan en het bieden van hulp bij het (terug)vinden van een plek in de maatschappij wordt vormgegeven vanuit Bijbels perspectief.

Twee werkgebieden

Vanaf 1996 zijn er diverse grote en kleine projecten gerealiseerd in het Izzi-gebied in Ebonyi State. Dit is een van de armste provincies van Nigeria. Sinds 2014 is het werkgebied uitgebreid naar het noorden van Guinee-Bissau.

Onderwijsprojecten

In Nigeria heeft CBR Effata meerdere projecten op het gebied van onderwijs. Het oudste project is een lagere school voor doven. Recentelijk zijn een nieuwe lagere en middelbare school gestart met inclusief onderwijs. Jongeren met een beperking, die klaar zijn met hun scholing of te oud zijn om nog onderwijs te kunnen volgen, worden geholpen met beroepstraining en microkrediet.

Inclusieve Lagere School “Effata”

De eerste school met aandacht voor kinderen met een beperking is door CBR Effata opgericht in 1999. Dit is een lagere school voor doven in Onuenyim. Kinderen die doof of slechthorend zijn kunnen op deze school terecht. Meer dan 70 dove kinderen ontvangen dagelijks onderwijs door middel van gebarentaal, waarbij ook spraaktherapie een onderdeel vormt van het programma. Om integratie met de bevolking te bevorderen worden de kinderen ondergebracht bij gezinnen in het dorp waar de school staat. Daardoor begrijpen niet alleen de dove kinderen gebarentaal, maar ook de plaatselijke bevolking. Vanaf 2015 is deze school inclusief geworden, waardoor er nu in totaal 200 kinderen zijn waarvan 70 doof.

Op de school zijn vier leraren werkzaam die zelf doof zijn. Zij begrijpen hoe belangrijk het is om door middel van gebaren te kunnen communiceren.

Inclusieve Lagere School “Bethel”

In 2010 is de Inclusieve Lagere School “Bethel” gestart in Nwofe. Onderwijs wordt gegeven aan meer dan 450 kinderen. De lessen worden gegeven in het Engels, de kinderen in de

kleuterklassen krijgen les in de stamtaal Izzi. Op dit moment zijn er drie kleuterklassen en zes algemene klassen.

De school kan zelfstandig functioneren met het schoolgeld wat de families betalen. Een aantal weeskinderen - uit het HIV / Aids project - die ook meedraaien met de lessen, hoeven geen schoolgeld te betalen. Een aantal leerlingen heeft een lichamelijke beperking, zijn rolstoelafhankelijk of lopen met krukken. Alle leraren van de school hebben ervaring in het omgaan met kinderen met een beperking.

Inclusieve Middelbare School “Berea”

In 2014 is deze school gestart voor studenten met en zonder beperking. Veel dove jongeren of jongeren met een lichamelijke beperking volgen samen met jongeren zonder een beperking middelbaar onderwijs.

Momenteel zijn er meer dan 100 dove studenten, 20 studenten met een lichamelijke beperking en 80 studenten zonder beperking. De school staat in Nwofe, naast de inclusieve lagere school “Bethel”.

Beroepstraining

Na het succesvol doorlopen van het onderwijsprogramma, of na een geslaagde operatie of rehabilitatietraject, kunnen jongeren een vak leren. CBR Effata geeft sinds 1997 beroepstrainingen om de jongeren met een beperking te integreren in het arbeidsproces. Individuele wensen en mogelijkheden worden daarbij meegenomen. Dit voorziet in een grote behoefte. Zo hebben in Nigeria, in 2016, een totaal van 49 jongeren met een beperking deelgenomen aan deze trainingen. Dit gebeurt in de community, dus op de scholen of bij de personen thuis.

Met behulp van de community

Het leren van een vak gebeurt in de lokale gemeenschap met behulp van bestaande vaklieden zoals een timmerman, kleermaker, kapper, schoenmaker of fietsenmaker. De schoolverlaters lopen daar, onder begeleiding, stage. Ze blijven vaak een of twee jaar om het vak te leren en worden daarna financieel geholpen om voor zichzelf te beginnen. Zodoende krijgen jongeren met een beperking de mogelijkheid om zelfstandig te functioneren en kunnen ze in hun eigen levensonderhoud voorzien.

Stimuleren van onderwijs

CBR Effata moedigt jongeren met een beperking aan om lager- of middelbaar onderwijs te gaan volgen. Ze worden dan bijvoorbeeld ondersteund met braille-materiaal. Ook jongeren die afhankelijk zijn van krukken of een rolstoel worden zo veel mogelijk geholpen om toegang te krijgen tot de plaatselijke school in hun dorp om daar zonder belemmeringen onderwijs te kunnen volgen.

Jeugdwerkactie #Geloofwaardig

Om je heen zie je de wereld. Alles om je heen beweegt en zet zich in beweging. Maar bij alles wat je ziet, weet je niet hoe het klinkt. Want je bent doof.. Het is altijd stil om je heen.

verbindt jongeren

In Nigeria worden veel kinderen geboren met een beperking. Voor deze kinderen is er geen hoop voor de toekomst. Deze kinderen zijn niks waard voor de maatschappij.

Daarom bestaat CBR Effata. Deze organisatie zet zich in om dove jongeren weer hoop te geven voor de toekomst. Ze mogen naar school en krijgen (Bijbels) onderwijs, kunnen een vak leren en zo hun eigen geld verdienen. Zo krijgen ze een #Geloofwaardig bestaan.

In Nigeria bestaat nog veel onduidelijkheid over de oorzaken van beperkingen als blindheid en doofheid. Kinderen met een beperking worden soms jarenlang opgesloten. Ze weten niet wat ze met hun kind aan moeten. Het kind telt niet mee.

Nigeria is een religieus land, waar demonen en boze machten de mens nog in de greep houden. De gedachte dat een kind met een beperking bezet is door een boze geest, is nog steeds aanwezig.

Door deze gedachtevorming is CBR Effata van zo'n groot belang. De kinderen die door hun ouders opgesloten worden, zoek CBR Effata op. Deze kinderen tellen mee, deze kinderen horen bij de maatschappij en hebben net als ieder mens, recht op een #Geloofwaardig bestaan. Geen demon of geest werkt niet, maar God werkt, ook in het leven van deze jongeren met een beperking.

De actie #Geloofwaardig wil meehelpen om deze jongeren toekomst te geven. Toekomst in hun eigen leven en ook toekomst bij God. Bijbels onderwijs wordt gegeven op deze scholen, waardoor ze weten dat het niet aan henzelf ligt, maar dat God alles in handen heeft.

Door de actie #Geloofwaardig wordt er steun geboden op de middelbare school, waardoor dove jongeren door kunnen leren, worden er medewerkers en dovenpastors toegerust om de jongeren les te geven waar ze recht op hebben.

#Geloofwaardig

verbindt jongeren

Ervaringsverhaal van Maduabuchi

Maduabuchi is een dove jongen van 24 jaar. Toen hij 7 was, kwam hij in de allereerste dovenklas van Effata.

Zijn ouders vonden het prima, maar waren zo arm dat ze nooit iets voor hem konden doen. Zowel het schoolgeld als het eten werd altijd door CBR Effata betaald. Toen Maduabuchi de lagere school doorlopen had, ging hij naar de grote stad Enugu om door te leren op de middelbare school voor doven (CBR Effata had toen nog geen middelbare school).

Hij was altijd de beste van de klas! Toen hij helemaal klaar was, werd hij leraar. Hij kwam werken op dezelfde school waar hij vroeger leerling was. Het was iets nieuws voor de hele organisatie, want nu was er een dove leraar voor dove kinderen!!

Een paar jaar later begonnen we met de middelbare school voor doven en werd hij daar leraar. Hij geeft nu alweer een paar jaar les: godsdienst en gebarentaal. Op deze school zijn ook horende studenten, die les krijgen van een dove leraar. Ze leren als vanzelf gebarentaal leren. Als ze er niet uitkomen schrijft hij het op het bord, of komt er een vertaler helpen. De dove studenten (bijna 50% van het totaal) zijn blij met hem en ook wel een beetje trots. Hij is het grote voorbeeld voor hen allemaal.

Inmiddels is hij ook de steunpilaar van thuis. Hij heeft een huisje voor zijn ouders gebouwd, een brommer gekocht en verdient wat geld bij als fotograaf.

Vorig jaar is hij een part-time studie begonnen op de leraren opleiding (alleen in de vakanties zodat hij salaris blijft verdienen).

Ook is hij pas gedoopt, samen met een dove leerling en een vertaler. Het onderscheid tussen doven en horenden wordt steeds minder duidelijk!

Elke zondag wordt er een dovendienst op het schoolterrein gehouden. In de bestaande kerken begrijpen de doven niet veel en nu is er altijd een leraar die preekt in gebarentaal. Ze vinden het geweldig en zitten vaak meer dan 4 uur op een houten bankje aandachtig te luisteren. Zingen en bidden gaat natuurlijk ook in gebarentaal.